

Títol i justificació de la unitat: Em trobo bé?, els éssers vius es relacionen i es reproduïxen

Aquesta Proposta didàctica és una mostra de treball que es pot realitzar amb els i les alumnes del cicle superior de primària tot treballant el model d'ésser viu/ésser humà al mateix temps que estem treballant les emocions. Volem que el professorat la pugui adaptar de manera flexible perquè considerem que la participació activa de l'alumnat i l'expressió contínua de les seves idees i interessos sobre el tema ha d'orientar la tria i el disseny de les activitats. Només així ajudarem els i les alumnes a construir coneixement, amb una contínua interacció i regulació.

En l'explicació del desenvolupament de les diferents activitats hi hem afegit les orientacions didàctiques que considerem imprescindibles per tal de portar a terme un treball competencial.

També hi ha exemples de les activitats realitzades per els i les alumnes i les referències als fulls annexats per a l'alumnat, en format Word, relacionats amb les activitats plantejades, tal com es veu en el quadre següent.

Tot i que aquesta unitat ha estat experimentada amb alumnes de sisè curs de primària, considerem que és adaptable a altres nivells propers donat que és una unitat de programació oberta i que en cap moment hem considerat que s'hagin de portar a terme totes les activitats ni que s'hagin de seguir amb el mateix ordre en que estan presentades, mentre segueixin el cicle d'aprenentatge socioconstructivista .

Les activitats son tan sols un exemple del que considerem que ha de ser una activitat competencial des del punt de vista de les ciències experimentals com area que orienta la seqüenciació.

(0) orientacions didàctiques pels/ per les mestres

(0) exemples de fulls utilitzats amb els/les alumnes i d'algunes activitats realitzades

(..) hi ha un full per l'alumne/a, en format Word, a l'enllaç "treballs per als alumnes" de la pàgina anterior

(..) bibliografia utilitzada en l'activitat didàctica

<p>Competència global que es vol ajudar a desenvolupar en l'alumnat: Capacitat per utilitzar el coneixement científic per identificar preguntes i obtenir conclusions a partir de proves, amb la finalitat de comprendre i ajudar a prendre decisions sobre el món natural i els canvis que l'activitat humana hi produeix</p>		
<p>Model teòric que es vol ajudar a construir: Model ésser viu</p>		<p>Nivell : 6è de primària</p>
<p>Àrea que orienta la seqüenciació: Coneixement del medi natural, social i cultural</p>	<p>Altres àrees que es treballen: Llengua catalana Educació artística: Visual i Plàstica</p>	<p>Durada: 12 sessions amb una durada d'una hora</p>
<p>Objectius d'aprenentatge</p>	<p>Competències</p>	<p>Criteris d'avaluació</p>
<p>Adquirir coneixements sobre l'ésser humà tot construint el model d'ésser viu. Veure la necessitat d'adoptar formes de viure que possibilitin el manteniment de la salut pròpia i col·lectiva Identificar els canvis que comporta el creixement i el desenvolupament físic, personal i relacional Comprendre el funcionament de l'aparell reproductor Reconèixer la dimensió afectiva de la</p>	<p><i>Competència comunicativa lingüística i audiovisual</i> Expressar idees i organitzar informacions de manera eficaç i intel·ligible sobre fets i problemes naturals <i>Tractament de la informació i competència digital</i> Utilitzar habilitats per a la recollida i tractament de la informació Utilitzar críticament fonts</p>	<p>Identificar la funció de reproducció com una de les funcions que realitza l'ésser viu. Identificar els principals òrgans de la funció de reproducció del cos humà i les funcions que realitzen relacionant l'adequat funcionament del cos amb determinats hàbits de salut. Plantejar-se interrogants relacionats amb el funcionament del cos humà i la funció de reproducció Relacionar la funció de reproducció amb les funcions de relació i de nutrició amb una visió global del cos humà Valorar la comunicació amb els companys/es del grup com a font de coneixement.</p>

<p>sexualitat</p> <p>Expressar de manera raonada les valoracions pròpies i contrast amb les valoracions dels altres sobre decisions que afavoreixen un comportament responsable i saludable</p>	<p>d'informació que usin diferents tipus de suport per observar i analitzar l'entorn.</p> <p><i>Competència d'aprendre a aprendre</i></p> <p>Utilitzar habilitats de planificació del treball.</p> <p><i>Competència d'autonomia i iniciativa personal</i></p> <p>Desenvolupar habilitats personals (autoestima, autocrítica, auto reflexió, auto aprenentatge, iniciativa...) que afavoreixen les relacions interpersonals</p> <p><i>Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic</i></p> <p>Plantejar preguntes investigables sobre característiques i canvis observables en els éssers vius, identificar evidències i extreure conclusions que possibilitin prendre decisions per actuar.</p> <p>Explicar els fenòmens amb l'ajuda de models, verificar la coherència entre les observacions i explicació</p>	<p>Contrastar la informació pròpia amb la informació del grup i amb la informació proporcionada per altres mitjans</p> <p>Planificar i realitzar maquetes seleccionant els materials pertinents demostrant responsabilitat en les tasques individuals i actitud cooperativa per el treball en grup.</p> <p>Recollir dades de manera adient i entenedora</p> <p>Comunicar els resultats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oralment • Gràficament • per escrit • elaborant maquetes
---	--	---

	<p>donada, i expressar-la utilitzant diferents canals comunicatius.</p> <p>Utilitzar el coneixement científic per comprendre situacions properes relacionades amb la conservació de la salut i per prendre decisions coherents per actuar amb aquest coneixement.</p> <p>Participar en la vida col·lectiva de la classe, l'escola i la localitat, posant en pràctica habilitats socials que afavoreixen les relacions interpersonals.</p>	
Continguts		
<p>Identificació i justificació de la visió integrada dels aparells i sistemes que possibiliten la realització de les funcions del cos humà.</p> <p>Identificació de les funcions de reproducció en els éssers humans i els òrgans, aparells i sistemes que hi intervenen.</p> <p>Reconeixement de la dimensió afectiva de la sexualitat</p> <p>Identificació dels canvis que comporta el creixement en el desenvolupament físic, personal i relacional.</p> <p>Expressió raonada de les valoracions pròpies i contrast amb les valoracions dels altres sobre decisions que afavoreixen un comportament responsable i saludable</p> <p>Utilització dels recursos de les TIC</p> <p>Aplicació d'habilitats de relació social i respecte per la diversitat</p>		

Em trobo bé ?

Què sento? Quines sensacions tinc?

SESSIO 1: Exploració d'idees prèvies/ activitat realitzada amb tot el grup (1 hora)

L'activitat s'inicia amb el planteig d'una pregunta que intenta estar en un context real, un noi i una noia de l'edat del alumnat que tenim. En aquest cas el fet de plantejar preguntes assenyalava els objectius, i facilita a l'alumne explicitar els seus sentiments així com conèixer els dels companys i companyes.

Comencem l'activitat presentant al grup classe una fotografia en la que es veuen un noi i una noia parlant d'una manera cordial. Imagineu-vos que sou una d'aquestes persones i contesteu a les següents preguntes. La presentació de la fitxa es pot fer a la pantalla de la classe i cada noi/a en un petit full contesta a les preguntes. ([Full de treball 1](#))

Què sento? Quines sensacions tinc?

Inicialment cada persona escriurà en un full les respostes a aquestes preguntes, iniciem la conversa intentant que a l'explicar les sensacions argumentin perquè ho pensen.

Pensar i escriure individualment les respostes és una estratègia com a conseqüència de fer l'activitat amb tot el

grup classe, per facilitar que tot l'alumnat es posi en la situació desitjada i interioritzi la pregunta

L

Imagina que ets una d'aquestes persones.

Què sento?

Quines sensacions tinc?

Les respostes ens ajuden als docents a situar-nos en el grau de maduresa de l'alumnat, que de ben segur serà molt divers i també ens ajuden a veure diferents maneres de mirar una mateixa imatge.

Tant aquesta primera activitat com la següent tenen com a objectiu desenvolupar l'auto coneixement, fisiològic i de manera de ser.

Es podria allargar l'activitat treballant; com penso que em veuen els altres?, que tinc de positiu?, que puc canviar?,...

Algunes de les respostes dels nois/es:

- Nervis
- Pessigolles a l'estómac
- Que el cor va de pressa quan parlo amb ell
- Tranquil·litat
- Vergonya, timidesa
- Estic bé,estic a gust

- Il·lusió
- Sensació molt bonica, agradable
- Felicitat
- M'agrada però no em surten les paraules per dir-li
- Ganes de donar-li un petó
- Que les sensacions són mútues
- Bona amistat
- Noto que m'estima
- Que em vol dir alguna cosa important
- És guapo
- És intel·ligent
- ...

Sento el mateix ara que fa uns anys?

SESSIO 2: Exploració d'idees prèvies/ activitat realitzada amb tot el grup classe (1 hora)

Per fer aquest treball caldrà organitzar la classe en grups cooperatius, aquests grups aniria bé mantenir-los en tota la UD ([Fulls de treball 2 i 3](#))

L'organització de la classe en grups cooperatius és indispensable per afavorir la interacció de tots els nois i noies del grup classe i ajudar a la construcció conjunta de coneixement; al mateix temps facilita la gestió d'aula, ajuda a millorar l'autonomia dels nois/es i assegura la participació de tot l'alumnat en el treball de grup. Per aquesta activitat és important assegurar que a tots els grups hi hagi nois i noies.

Hi ha moltes maneres possibles de fer els grups

- Si l'alumnat està acostumat a treballar-hi, es poden respectar els grups que hi hagi a l'aula
- O, fer-los col·lectivament parlant primer de que n'esperem dels grups.
- O, donant a cada alumne alguna cosa que no poden veure (l'agafen darrera), a partir del tacte hauran d'explicar com és l'objecte que tenen a les mans. S'agrupen, (els que tenen l'objecte amb les mateixes característiques) aquesta manera pot semblar aleatòria,

però l'ensenyant te la possibilitat de repartir els objectes similars a les persones que vol que formin grup.

- O...
- Sigui com sigui, cal destinar una bona estona a organitzar els grups. Els càrrecs assignats poden variar segons les necessitats de l'activitat. En aquest cas hem triat els de material, portaveu, organitzador/a i secretari/a; també cal dedicar una estona per acordar les responsabilitats de cada membre del grup.

És molt important que els i les alumnes disposin sempre d'una estoneta per reflexionar o treballar individualment abans de començar el treball en grup perquè tothom ha de ser capaç de fer alguna aportació personal al grup, cosa que és molt difícil de fer si no hi ha una reflexió prèvia.

Caldrà pensar quines coses han canviat en el meu cos, la primera resposta es fa individualment i posteriorment es discuteix en grup, fins aconseguir el màxim d'opcions diferenciant el noi i la noia en el mateix full. ([Full de treball 4](#))

Les respostes que pot aportar l'alumnat depèn molt del grau de maduresa dels membres del grup, pot variar molt d'un grup a l'altre. És un treball interessant agrupar les respostes segons impliquin canvi físic, canvi de caràcter i canvi d'actitud vers els altres.

Comentar col·lectivament (de manera anònima) totes les respostes ajuda als nois i noies a reconèixer la diversitat que hi ha en el seu grup classe.

Què més vull saber?

SESSIO 3 i 4: Introducció de nous continguts/ activitat realitzada amb tot el grup classe (2 hores no seguides)

A partir de les respostes que han anat verbalitzant fem un recull dels dubtes que han sorgit, alguns d'aquests els poden respondre els mateixos companys i companyes, per els restants es fa un treball de recerca.

- **Voldria saber**

A partir de la conversa acordem la reformulació dels interrogants que han sorgit sobre la menstruació, el flux vaginal, la fimosi...

Mostrem els dubtes que han sorgit en aquest grup classe per constatar que poden ser variats i que el treball de recerca posterior caldrà fer-lo de les inquietuds que han sortit en el propi grup.

- ✓ Quan comença la menstruació?
- ✓ Dura tota la vida la menstruació?
- ✓ Que vol dir fimosi?
- ✓ Què és la pol·lució nocturna?
- ✓ Què vol dir erecció?
- ✓ .....

Els mateixos grups busquen les respostes a aquestes preguntes i després els portaveu exposen els resultats. Aportem a la classe llibres i materials per tal de poder veure tots els canvis de la pubertat i relacionar-ho amb la situació personal de cadascú.

En aquest cas, hi havia en el grup classe algun noi que estava operat de fimosi i va ajudar a explicar-ho

A més a més de llibres de text de diferents editorials, és interessant aportar algun llibre monogràfic adequat a l'edat (veure bibliografia).

El moment de consultar els llibres, hauria de ser relaxat, per una banda cerquen les respostes als dubtes preparats, però també cal que puguin comentar les imatges entre ells/es amb llibertat i tranquil·litat.

Preparem la representació (Disseny previ)

SESSIO 5: Estructuració dels coneixements/ activitat realitzada amb tot el grup classe organitzada en grups cooperatius (1 hora)

Iniciarem el treball fent un disseny de la maqueta per grups, sobre una silueta del cos humà. (Fulls de treball 5 i 6.)

Cal contestar a les preguntes:

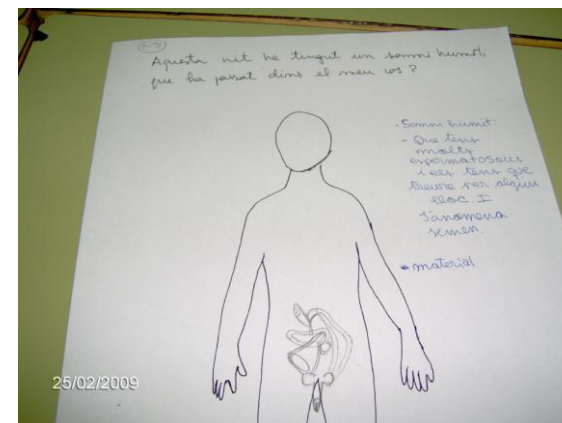
Aquesta nit he tingut un somni humit, que ha passat dins el meu cos?

Avui m'ha vingut la regla, que està passant dins el meu cos?

Tres grups mixtes contesten en el dibuix la primera pregunta i els altres tres la segona, cal que pensin quin material serà el més adequat per representar posteriorment en un mural la resposta a la pregunta.

També és interessant tenir el material que creus que anirà bé per la representació, preparat en una caixa, i a l'anar ajudant als grups quan estan treballant se'ls pot orientar o acompanyar-los a la caixa.

En aquests dibuixos inicials es pot veure que no relacionen l'aparell reproductor amb la resta de funcions del ésser viu, al anar parlant amb els grups varen millorar aquests dissenys inicials.

Fem maquetes

SESSIO 6 i 7: Estructuració dels coneixements/ activitat realitzada amb tot el grup classe, organitzada en grups cooperatius (2 hores)

Un cop fet el projecte i enumerat el material necessari es pot començar a realitzar la maqueta.

Un grupet de nois i noies de la classe havien preparat prèviament les sis siluetes en paper d'embalar. En el procés de realització de les maquetes el paper del mestre és de suport, fent preguntes o donant idees sobre quin material podria anar millor.

- Quan els portaveus dels grups expliquen les maquetes, amb les preguntes de tota la classe es van veient quines coses es poden millorar,(activitat de correcció i autoregulació) ara és el moment de donar material de consulta per poder contestar els dubtes

Es revisen les maquetes i es tornen a presentar a la classe, explicant que ha canviat i perquè.

Si en la conversa no surt tot el voldríem , podem fer alguna pregunta que faciliti el camí . Però cal tenir present que cada grup arriba a un punt diferent, no perdem el referent del punt de partida, que també és diferent en cada grup classe.

Que entenen per relacions sexuals?

SESSIO 8: Introducció de nous continguts i estructuració dels coneixements/ activitat realitzada amb tot el grup classe (1 hora)

Aquest tema l'abordem a partir d'una conversa.

Cal deixar parlar als nois/es amb llibertat, aniria bé situar prèviament el concepte de sexualitat, integrant-lo a totes les persones amb normalitat:

La sexualitat neix amb la persona i constitueix una part integral de la seva personalitat, és important la formació d'una imatge personal positiva. Cal lligar la sexualitat amb l'afectivitat, és per això que hem treballat l'expressió de sentiments i la relació amb els altres.

La sexualitat implica no solament la capacitat de reproduir-nos, sinó també la capacitat de comunicar-nos, d'expressar sentiments, és una vivència que abasta tot el nostre ésser corporal, psicològic i social.

Aquesta informació és del tot inseparable d'una formació dels aspectes socials i personals de la sexualitat, de tal forma que permetin a l'alumnat tenir una conducta responsable vers ell/a i els altres, i desenvolupar uns hàbits saludables en la seva sexualitat.

En aquesta conversa aniria bé parlar dels temes definits a continuació, en aquest cas hi ha una possible definició dels conceptes a parlar, no perquè l'adult doni la definició, sinó perquè la tingui present a l'hora de conduir la conversa,

segur que aquestes definicions d'una manera o altra les diuen els nois/es en la conversa.

Amistat: Sentiment que combina la confiança que tenim amb una persona amb el respecte, la lleialtat, sinceritat, passar-ho bé...

Desig: Necessitat i ganes d'estar amb una persona, d'abraçar-la, acariciar-la, d'estar junts.

Enamorament: Quan sentim atracció i desig per alguna persona, estem pensant contínuament amb ella, volem estar amb ella a totes hores.

Gelosia: Por de perdre la persona a la que estimem

Orientació del desig sexual: Heterosexualitat, homosexualitat, bisexualitat.

Relacions sexuals: Petting, masturbació, relació coital.

La primera vegada: Val la pena de parlar sobre el fet de quan i com voler tenir aquesta primera relació, de la llibertat de sí o no.

Abús sexual: Contacte entre un infant i un adult, utilitzant l'adult a l'Infant com a estímul sexual.

Violació: Quan una persona força o obliga a una altra a tenir relacions sexuals

(definicions del dossier educació afectivo-sexual del Programa d'Educació per a la Salut a l'Escola: M. Pau González)

Si el grup ho necessita l'activitat es pot continuar una altra sessió

Com es forma un embrió ?

SESSIO 9 i 10: Introducció de nous continguts i estructuració dels coneixements/ Activitat realitzada amb tot el grup classe organitzada en grups cooperatius (2 hores)

La representació amb material per contestar a una pregunta ajuda a pensar en la funció i estructura els diferents òrgans que intervenen en la maqueta. I també en com s'uneixen i quina relació hi ha entre ells, en definitiva facilita l'aprofundiment del coneixement.

Estratègicament per no allargar tant el tema amb el suport del grup hem anat discutint de quina manera seria més plàstic representar la matriu, i acordem per fer la maqueta portar aquesta part ja feta des de casa. Han sortit dues representacions possibles:

1. -una garrafa d'aigua transparent , fent-li una obertura frontal
2. -a partir d'un globus inflat, amb paper de diari i cola, quan estigui sec, fer-li un obertura central

Recordo que seguim amb els mateixos grups fets a l'inici de la U.D

També hem acordat representar l'embrió i/o fetus amb un nino. Aquesta vegada, el material possible ja estava tot en una caixa i el/la responsable de material anava a cercar el que necessitaven

Els dubtes que han sorgit més repetitius han sigut :

- Com s'uneix el cordó umbilical amb la mare?
- Que aporta el cordó umbilical al fetus?

Han aconseguit les respostes després de l'exposició consultant material divers (llibres i adreces web).

Que hem après?

Activitat d'avaluació

SESSIO 11: Aplicació del coneixement/ activitat realitzada amb tot el grup classe, treball individual (1 hora)

Qualsevol de les activitats fetes poden ser d'avaluació/regulació.

Les maquetes poden utilitzar-se com avaluació a l' inici de l'activitat i el moment que escriuen com millorar-les es potser el més clar per assumir el que hem après, doncs rectificuem els errors i argumentem.

L'activitat següent facilita que els i les alumnes es posin en el lloc d'una altre persona i comuniquin el que han après.

(Full de treball 7)

Nom.....

Tria una de les dues opcions següents:

- Imaginat que ets un pediatra i has d'explicar a una noia de la teva edat, que li està passant al seu cos , quan li de comença la regla.
- Imaginat que ets un pediatra i li has d'explicar a un noi de la teva edat perquè li està canviant el seu cos

La sèrie que jo faria

SESSIO 12: Aplicació del coneixement/ activitat realitzada amb tot el grup classe (1 hora)

Inicialment havíem programat una conversa per triar la sèrie de TV que més els agradava, amb protagonistes joves. Aquesta conversa va resultar força més difícil del que esperàvem, entre altres coses perquè l'oferta televisiva és molt amplia, els protagonistes són més grans que els nois/es de cicle superior i els continguts no són gaire realistes.

Va semblar més senzill, portar a l'escola un capítol triat, o una pel·lícula i visionar-la conjuntament.

Un cop comentada la pel·lícula plantejem la següent activitat

Quins consells donaríeu a un guionista que vol fer una sèrie amb protagonistes de la vostra edat?

Aquesta activitat te com a finalitat fer una acció que modifiqui l'entorn, en aquest cas el missatge que porten aquestes sèries dirigides als adolescents

Les respostes dels nois/es han sigut les següents:

- Que visquin en cases o llocs grans
- Que durant el capítol no s'intueixi el final
- Que passin aventures
- Que hi hagi intriga
- Que a estones discuteixin i després facin les paus
- Que passin coses a l'escola
- Que els protagonistes siguin persones famoses

Al fer aquesta activitat, pensàvem que sortirien respostes per aproximar les sèries al seu món real, i no ha estat així. L'activitat ha quedat oberta. Pensem que cada grup pot donar respostes molt diverses

Un cop finalitzades les activitats en grup fem una autoavaluació del treball en grup.

(Full de treball 8)

Bibliografia:

- Robie H. Harris, "Sexe ... què és? Barcelona 1999, Ed. Serres

(Lets talk about sex 1994)

- Diversos llibres de text de Coneixement del Medi de Cicle Superior
- http://www.edu365.cat/pls/edu365/edu_sec_plsql_2.login?p_username=&p_password=&p_url=http://www.edu365.cat/aulanet/coshuma/
(Edu365.cat/escriptori primària/cos humà/aparell reproductor)
- <http://www.edu365.cat/primaria/muds/natural/menstruacio/index.htm>
(Edu365.cat/primària/salut/menstruació)
- Adreça de la imatge del Full de treball dels alumnes nº 1
begbie.files.wordpress.com/2007/09/juno31.jpg

